

پدیده منطقه در آزمایش واسرمن و یا مشتقات آن

نگارش

دکتر حسن میر دامادی

از جمله کیفیاتی که در برخی از واکنشهای وابسته بسرم شناسی مانند آگلوتیناسیون و پرسپیتاسیون و یا ثبوت کمپلمان سبب وقفه در پیشرفت واکنش بشایستگی میگردد و اختلالاتی در نتیجه آزمایش بوجود میآورد، کیفیتی است که آنرا پدیده منطقه گویند. این پدیده بغیر از واکنشهای ترسیبی آنها باستثناء مواردی که وجود مقدار زیاد پادتن سبب انجام نشدن واکنش میگردد، در موارد دیگر مانند آگلوتیناسیونها (مخصوصاً در بروسوز) و ثبوت کمپلمان امری پیش بینی شده و مشخص است.

بطور خلاصه پدیده منطقه عبارت از اینست که هر گاه مانند معمول برای تعیین مقدار پادتن سرم چه آگلوتینین یا پرسی پی تین یا با کترپولیزین سرم مورد آزمایش را بدفعات رقیق کنند و با محلولی از آن آزمایش بعمل آورند، برخلاف انتظار در لوله هایی که سرم کمتر رقیق شده و بنابراین پادتن بیشتری در آنها یافت میشود و واکنش بکلی متوقف گردیده و نتیجه منفی مینماید در صورتی که در لوله ها دارای مقدار کمتری پادتن نتیجه واکنش مثبت است.

این پدیده در مورد تعیین آگلوتینینهای ضد انواع RH و یا آگلوتینی ناسیونهای وابسته بانواع بروسلا مهم است و عدم توجه بان سبب اختلالاتی در تشخیص، و در نتیجه بدست آمدن جوابهای نادرست میگردد، و بعقیده برخی از کارشناسان مربوط بوجود پادتنهای غیر کامل و یا پادتنهای موقوفه و یا بعقیده برخی دیگر وابسته بوجود کمپلمان میباشد و بهمین جهت در برخی از آزمایشهای آگلوتیناسیون توصیه شده است که برای رفع

نقص پادتن غیر کامل سرم ضد گلوبولین بکار برده ویا سرم مورد آزمایش را نیم ساعت ۵۶ درجه گرم کنند.

در واکنشهای ثبوت کمپلمان مانند آزمایش واسرمن ویا مشتقات آن چون عوامل مختلفی در کار دخالت دارند و موجبات اختلال بر اثر کم و بیش این عوامل بیشتر است لذا پدیده منطقه باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

- پیدایش منطقه را در واکنشهای ثبوت کمپلمان میتوان بسته عامل مربوط دانست
- ۱- عامل سرم.
  - ۲- عامل آمبوسپتور.
  - ۳- عامل آنتی ژن.

۱- عامل سرم - البته گرمی ۵۶ درجه بمدت نیم ساعت خود سبب کاهش نیروی حلاله طبیعی سرم و از هیا ن رفتن کمپلمان میشود، اما عده زیادی از سرمها بقدر کفایت دارای آمبوسپتور طبیعی هستند و این آمبوسپتورهای طبیعی در صورتیکه با آمبوسپتور مصنوعی افزوده شود خود سبب بروز واکنش منفی میگردد چنانکه در برخی از روشهای واسرمن که در آنها آزمایش با مقادیر مختلف سرم بعمل می آید در لوله های اول که مقدار سرم بیشتر است نتیجه واکنش منفی است در صورتیکه در لوله های دیگر که مقدار سرم تدریجاً کمتر میشود بواسطه کاهش تدریجی نیروی حلاله طبیعی سرم واکنش بصورت حقیقی خود در آمده و مثبت می گردد.

در اینجا باید یاد آوری کرد که برخی را عقیده بر اینست که ضمناً آمبوسپتور طبیعی سرم ممکنست با برخی از عصاره های لیمپیدی مستخرج از دل خو کچه هندی یا سب تر کیب گردیده و واکنش مثبت بدست دهد.

باید دانست که اثرات جلو گیری کننده سرم از پیشرفت واکنش ثبوت کمپلمان را از مدتها پیش می شناخته اند. هر گاه سرم دارای واسرمن مثبت را بوسیله یک سرم طبیعی و منفی بدفعات رفیق کنیم و با محلولهایی از این سرم که بدینسان رفیق شده آزمایش واسرمن بعمل آوریم نتیجه آزمایش منفی میگردد در صورتیکه اگر همین

سرم بمقدار برابر با آب نمک رقیق شود نتیجه مثبت بدست میدهد.
 ماده عامل‌های که در سرم سبب ایجاد واکنش مثبت میگردند مخلوط با پروتئین‌های
 سرم است و میتوان آنرا بترتیبات مخصوص بدست آورد - ناگفته نماند که این ماده
 پرکپلمان اثر نموده و از ثبوت آن جلوگیری میکند در صورتیکه در پیوستن ذرات
 رآژین با آنتی ژن اثر ندارد و در نتیجه آزمایشهای فلو کولاسیون بواسطه وجود این ماده
 اختلال پیدا نمیکند.

بر حسب عقیده یکی از کارشناسان (ایگل) پدیده منطقه در روشهای واسرمن که
 در حرارت ۳۷ درجه بانجام میرسد فراوانتر دیده میشود و سرمهای دارای منطقه را اگر
 بدفعات با آب نمک رقیق کنند چون مواد متوقف کننده واکنش بر اثر رقت زودتر غیر
 فعال میگردد لذا نتیجه مثبت واسرمن در آنها ظاهر میگردد، البته بازم اگر محلولهای
 رقیقتری از سرم آزمایش شود و در آنها رآژین بیشتری وجود داشته باشد واکنش دوباره
 منفی میگردد بنابراین ایندنگو نه سرمها در حقیقت دارای نتیجه واکنش بصورت (منفی-
 مثبت- منفی) درمیآید.

نباید فراموش کرد که فقط سرمهای دارای ۸ تا ۱۶ واحد رآژین چنین پدیده‌های
 منطقه‌ای را در حرارت ۳۷ درجه بوجود میآورد و سرمهای دارای مقدار رآژین بیشتر
 از آغاز تا پایان، واکنش مثبت بدست میدهد.

۲- عامل آمبوسیتور - در نتیجه افزایش مقدار آمبوسیتور چه آنکه خود سرم
 بطور طبیعی دارای چنین افزایش باشد و یا آنکه بیش از حد لزوم بازمایش همولیزین
 افزوده شود کپلمان منحرف شده و بجای ثابت شدن بر گویچه‌های سرخ حساس شده
 آزاد میماند و در نتیجه واکنش بختا مثبت میگردد.

ناگفته نماند که این پدیده بنام نایسرو کس برگ (۱) معروف است.

۳- عامل آنتی ژن - هر گاه آنتی ژن بخوبی تصفیه نشده باشد بواسطه وجود
 مواد صابونی و اسیدهای چرب انحلال گویچه‌های سرخ صورت گرفته واکنش بغلط
 منفی میگردد.

بطوری که درپیش گذشت پدیده منطقه که عامل پیدایش آن سرم باشد در حرارت ۳۷ درجه و بمدت نیم ساعت بیشتر و در حرارت از صفر تا ۶ درجه کمتر دیده میشود. اینک برای آنکه معلوم شود آیا در شرایط و کیفیاتی که آزمایش MCF (روش مخصوصی از واسرمن) که در حرارت ۳۵ درجه در مدت ده دقیقه با مقدار $\frac{5}{100}$ سانتیمتر مکعب سرم بعمل میآید ممکن است پدیده منطقه پیش آمد کند یا نه، تعداد ۳۵۰ سرم منفی و ۲۰ سرم مثبت بشرح زیر مورد مقایسه قرار گرفته است.

MCF با سرم چهار بار رقیق شده		MCF بروش معمول		تعداد
مثبت	منفی	مثبت	منفی	
۲۰	۳۵۰	۲۰	۳۵۰	۳۷۰

البته در این بررسی تشخیص بالینی بیماران در نظر نبود بلکه نقطه نظر مقایسه و نتایج MCF بروش معمول با مقایسه با همان سرمها منتها ۴ بار رقیق شده بوده است و در همه این ۳۷۰ مورد مقایسه شاهد کار نتایجی آزمایش VDRI بوده است.

نتیجه :

بر خلاف آزمایش ثبوت کمپلمان که در حرارت ۳۷ درجه و یا ۶ درجه بعمل میآید و در آنها پدیده منطقه بواسطه عامل سرم گاه سبب پیدایش واکنشهای غیر اختصاصی و نادرست میگردد، در مقایسه ای که نسبت با آزمایش MCF بروش معمول MCF با سرم چهار بار رقیق شده در مورد ۳۵۰ سرم منفی و ۲۰ سرم مثبت بعمل آمد پدیده منطقه بر اثر عامل سرم دیده نشده است.

Conclusions :

Le phénomène de zone due à l'action inhibitrice de serum se voit plus frequemment à la temperture de 37° C. qu'à la temperature de 6° C.

Afin de se rendre compte si dans les conditions où la réaction de M.C.F.s, effectuée; le phénomène de zone due au serum peut se produire, cette experience a été organisée.

350 serums à réaction de V.D.R.L. negative et 20 serums à réaction de V.D.R.L. positive ont été soumis à la fois à la réaction

de M. C. F. ordinaire et à la même réaction faite avec une volume de serum 4 fois moindre .

La réaction de M.C.F. est caractérisée par l'emploi de 0,05 cc. de serum inactivé La réaction se fait dans des tubes à fond plat contenant une bille de verre et agité sur une rotateur mis dans une étuve à 35° C. pendant 10 minutes .

Aucune discordance n'a été observé entre les deux réactions de M.C.F. et la réaction de V.D.R.L. utilisé comme test de reference .

BIBLIOGRAPHIE

1. Boyed W. C. Fundamentals of Immunology
Intercience Publishrés New York, U.S.A. 1956
2. Eagle H. The Laboratory Diagnosis or Syphilis.
The C.V. Mosby Co. St. Louis. 1937
3. Mirdamadi H. Rev. Fac. Méd. Teheran Vol. II No 3. 1953
4. Mirdamadi H. Rev. Fac. Méd. Téheran Vol. II No 9. 1954
5. Mirdamadi H. et Nazari G. Acta Medica Iranica Vol. I No I 1957
6. Les archives de Service de Serologie de la Faculté de Médecine
de Téheran.

Downloaded from journals.tums.ac.ir on 2026-06-11